

Maailmakuulus Cullberg Ballett tuleb kevadel Eestisse

Rootsi suureks eksporditavaks on pahupidi pööratud tantsuklassika

TIIT TUUMALU

tiit.tuumalu@postimees.ee

Estonia teatris annab aprilli lõpus kaks külalisetendust Rootsi üks põhilisi eksporditavaks, maailmakuulus Cullberg Ballett, näidates siin üht oma tuntuimat tööd, pea 20 aastat repertuaaris püsinud modernballetti «Giselle».

Esimest korda Balti riikides esinevat Cullberg Balletti peavad asjatundjad üheks maailma paremaks nüüdistsuutrupiks, kelle külalisetendustele suurimates ooperi- ja balletiteatrites joostakse tormi ning kes on sundinud kriitikuid endast rääkima vaid ülivõrdes.

«Cullberg Ballett on kahtlemata kõige kuulsam tantsukultuuri esindaja, kes on kunagi Eestis käinud,» kinnitas turnee korraldaja Priit Raud. Tema sõnul kuulub Cullberg Ballett vaieldamatult viie Rootsi suurima eksporditavate hulka Volvo, Absolut Vodka, ABBA ja Ericssoni kõrval. Nende staatusest Rootsi riigis kõneleb tõsiasi, et just Cullberg Ballett saadab sageli Rootsi kuningat tema välisviisitidel, andes samal ajal külastatavas riigis võõrusetendusi.

Kongenialne Mats Ek

Rootsi Riksteaterni osana tegutsevale Cullberg Balletile pani 1967. aastal aluse legendaarne rootsi koreograaf Birgit Cullberg, kelle tööd trupi kunstilise juhina jätkas tema poeg Mats Ek. Just Eki perioodil (1985–1993) kujunes Cullberg Balletist Rootsi tantsu lipulaev.

Ülemaailmse tuntuse tõid eelkõige Mats Eki pöörased koreograafiad, mis ammutasid inspiratsiooni küll klassikalistest ballettidest, kuid pöörasid need sageli pahupidi, rõhutasid nende kuulumist mitte üleeilsesse romantilisse ajastusse, vaid tänasesse päeva – 1982. aastal valminud «Giselle'is», millest sai Cullberg Balleti läbimurdeteos maailmas, hargneb osa tegevusest vaimuhaiglas; 1987. aastast pärit «Luiked järve» loob atmosfääri, mis kõigub horri ja komöödia vahepeal ning kus laval paterdavad raseeritud peade ja robustse liikumisega



esinevat Cullberg Balletti peavad asjatundjad üheks maailma paremaks nüüdistantsutrupiks, kelle külalisetendustele suurimates ooperi- ja balletiteatrites joostakse tormi ning kes on sundinud kriitikuid endast rääkima vaid ülivõrdes.

«Cullberg Ballett on kahtlemata kõige kuulsam tantsukultuuri esindaja, kes on kunagi Eestis käinud,» kinnitas turnee korraldaja Priit Raud. Tema sõnul kuulub Cullberg Ballett vaieldamatult viie Rootsi suurima eksporditartikli hulka Volvo, Absolut Vodka, ABBA ja Ericssoni kõrval. Nende staatusest Rootsi riigis kõneleb tõsiasi, et just Cullberg Ballett saadab sageli Rootsi kuningat tema välisviisitidel, andes samal ajal külastatavas riigis võõrusetendusi.

Kongeniaalne Mats Ek

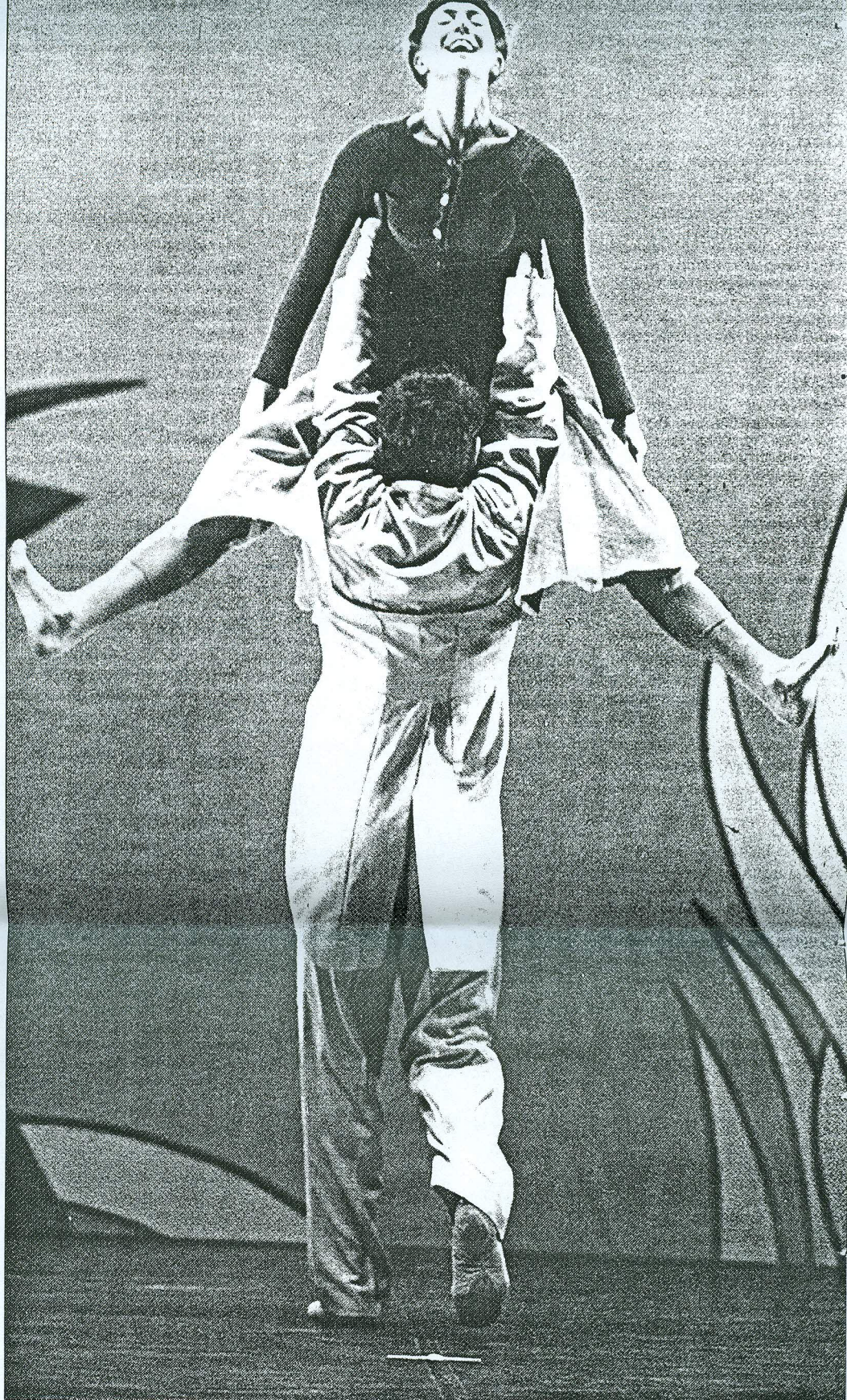
Rootsi Riksteaterni osana tegutsevale Cullberg Balletile pani 1967. aastal aluse legendaarne rootsi koreograaf Birgit Cullberg, kelle tööd trupi kunstilise juhina jätkas tema poeg Mats Ek. Just Eki perioodil (1985–1993) kujunes Cullberg Balletist Rootsi tantsu lipulaev.

Ülemaailmse tuntuse töid eelkõige Mats Eki pöörsed koreograafiad, mis ammutasid inspiratsiooni küll klassikalistest ballettidest, kuid pöörsid need sageli pahupidi, rõhutades nende kuulumist mitte üleilmsesse romantilisse ajastusse, vaid tänasesse päeva – 1982. aastal valminud «Giselle'is», millest sai Cullberg Balleti läbimurdeteos maailmas, hargneb osa tegevusest vaimuhaiglas; 1987. aastast pärit «Luikede järv» loob atmosfääri, mis kõigub horroori ja komöödia vahepeal ning kus laval paterdavavad raseeritud peade ja robustse liikumisega tontlikud luigid; 1996. aastal loodud «Uinuva kaunitari» tegevus on toodud muinasjuturiigist 20. sajandi teise poole karmi maailma, kust ei puudu vist küll ükski kaasaegse ühiskonna pahe.

Muinasjutt nurka

Seda tehes järgis Ek täpselt originaalmuusikat, mis tekitas andunud balletisõprade seas siin-seal küll pisukest tormi ja süüdistusi pühaduse rüvetamises, kuid andis Ekile võimaluse luua omalaadseid metaballette, kust ei puudu ka klassikalisi ballette parodeerivad jooned.

Praegu juhivad Cullberg Balletti rootslannadest tandem Lena Wennergren-Juras ja Margareta Lidström, kunagised trupi esitantsijannad. Ja ehkki võinuks arvata, et pärast Mats Eki, Carolyn Carlsoni ja läinud aasta sügisel surnud Birgit Cullbergi juhitud trupi hiilgavat edu saabub mõningane langus, siis ometigi pole seda sündinud.



Cullberg Ballett on kahtlemata kõige kuulsam tantsukultuuri esindaja, kes on kunagi Eestis käinud.

CULLBERG BALLETT

Jätkuvalt saadab Cullberg Balleti gastrolle suur menu, kuulsad koreograafid (Mats Ek, Merce Cunningham, Rui Horta jt) loovad neile meelsasti koreograafiad ja sajad tippasemel tantsijad pea kõigest maailma nurgist sõidavad igal aastal Rootsi, et näidata oma oskusi ja võita koht selles ihaldatud trupis, mis juba praegu koosneb üheksa rahvuse esindajatest.

Tallinnas näidatavas «Giselle'is», mis põhineb 1841. aastal valminud Adolphe Adami romantilisel balletil ja on püsinud Cullberg Balleti re-

pertuaaris pea 20 aastat, viskab Mats Ek nurka klassikalise balleti aluseks oleva muinasjutu ja toob «Giselle'i» tegevuse 1940. aastatesse. Ta heidab kõrvale liiglihana mõjuva romantika, teeb Giselle'ist külaullikese ja võimendab temas dramaatilisi vastandpoolusi: kõrget ja madalat, loodust ja kultuuri, elu ja surma.

Teine vaatus mängitakse maha vaimuhaiglas, kus originaalballeti mütoloožilised vilid on muudetud valgeid rüüsid kandvateks patsientideks ning prints Albert ja Giselle'i

boyfriend Hilarion tulevad külastuspäeval ravil viibivat Giselle'i vaatama, et puhkevas haigete mässus selguks, kes on Giselle'i väärt ja kes mitte.

«See on «Giselle'i», aga mitte Giselle'i mõrv,» kirjutas üks Rootsi tuntumaid tantsukriitikeid Horace Engdahl pärast «Giselle'i» esietendust, rõhutades sellele, et Adolphe Adami «Giselle» on pärast Mats Eki versiooni pigem võitnud kui kaotanud.

Cullberg Ballett esineb Tallinnas 25. ja 26. aprillil